

PLAN FOR ET GODT
PSYKOSOSIALT
BARNEHAGEMILJØ

BIKUBEN BARNEHAGE
2025/2026

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Innledning	side 3
Hva er mobbing?	Side 5
Forebygging	Side 5
Samarbeid mellom barnehage og hjem	Side 6
Avdekking	Side 7
Hvordan følge opp mobbing og krenkelser	Side 7
Lovverk og sentrale føringer	Side 8
Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing	Side 9
Tiltak ved mobbing eller krenkende atferd	Side 10
Vedlegg:	
Notat som gjelder mobbing/krenkende atferd i barnehagen	Side 12
Tiltaksplan når mobbing eller krenkende atferd skjer	Side 13
Observasjonslogg	Side 14
Referat fra møte som gjelder mobbing/krenkende atferd i barnehagen	Side 15

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Bikuben barnehages plan for på sikre et godt psykososialt miljø er et verktøy for barnehagen i arbeidet med å forebygge og forhindre krenkende ord og handlinger mot barnehagebarn. Planen viser hvordan barnehagen arbeider med det psykososiale miljøet i barnehagen, hvordan de ansatte styrkes i arbeidet mot mobbing og hvilke rutiner barnehagen har i arbeidet med forebygging av mobbing.

Asker kommune har utarbeidet en egen standard for et trygt og godt barnehagemiljø. I 2021 fikk vi i barnehagelovens kapittel 8 tre nye lovparagrafer med utvidede delplikter. Disse somhandler nulltoleranse, aktivitetsplikt samt skjerpet aktivitetsplikt. (se under).

I Asker kommune er det også et sterkt søkelys på tverrfaglig samarbeid. I enkelte saker kan det være naturlig å ta kontakt med helsestasjonen, TFS, PPT eller barnevern.

Barnehageloven stiller klare forventninger til barnehagens forpliktelser for å skape et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø for barn.

Barnehageloven §1: *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.*

§ 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid: *Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestengning, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser.*

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

§42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (Aktivitetsplikt): *Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det. Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.*

§43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn: *Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen, krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende straks melde fra til barnehagens styrer. Styreren skal melde fra til barnehageeieren.*

Rammeplanen (2017) sier: Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette (:11). Videre sies det: I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne (:23).

Barnehagen skal være en helsefremmende og forebyggende arena og skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører.

Styrer har det overordnede ansvaret for det psykososiale miljøet i barnehagen. Styrer og resten av personalet skal forhindre og stoppe mobbing og krenkelser når dette skjer.

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Barnehagen legger vekt på at:

- Det arbeides kontinuerlig, langsiktig og systematisk med barnas barnehagemiljø.
- Barnehagen og foreldrene samarbeider om det forebyggende og holdningsskapende arbeidet.
- Tydelig ledelse er en forutsetning for å forebygge, avdekke og håndtere krenkende ord og handlinger.
- Alle ansatte i barnehagen har aktivitetsplikt. (Barnehagelovens §42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø).
- Barnehagens egne tiltak og evne til kommunikasjon og samarbeid er avgjørende for at arbeidet skal lykkes.

Ingen barn skal mobbe eller bli mobbet i barnehagen. Barns opplevelse av seg selv og sin egenverdi utvikler seg i samspill med omgivelsene.

Mobbing er alvorlig fordi det har store personlige konsekvenser. Arbeidet med å forebygge mobbing, marginalisering og utenforskap starter allerede i barnehagen. Bikuben barnehage skal handle raskt og ta de grep som er nødvendige for at eventuell mobbing opphører.

Samarbeid med foreldre står sentralt i det miljøskapende og mobbeforebyggende arbeidet i barnehagen. Aktiv medvirkning og godt samarbeid med foreldre er avgjørende dersom mobbing oppstår.

Alle barn og unge har rett til et oppvekst- og læringsmiljø uten mobbing. FNs barnekonvensjon slår fast at barn og unge har rett til utvikling, medvirkning, ikke-diskriminering, omsorg, beskyttelse og selvrealisering. Mobbing svekker disse rettighetene.

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Hva er mobbing?

Mobbing defineres på ulike måter, og forståelsen av begrepet er under utvikling. Økende forskning på barnehagebarn har gitt oss flere perspektiver på mobbing.

I denne planen tar vi utgangspunkt i denne definisjonen:

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som hindrer barnets opplevelse av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet for medvirkning. (Lund, 2017). Her ser man på mobbing som et resultat av dynamikken i en gruppe.

Mobbing kan ta mange former. Den kan være verbal som at det brukes kallenavn eller skjellsord. Den kan være sosial i form av utestengelse. Den kan være materiell ved at eiendeler eller klær ødelegges. Den kan være psykisk ved at barnet for eksempel blir truet til å gjøre noe og den kan være fysisk ved at man blir slått eller sparket. Den kan også være skjult og uttrykkes via blikk og kroppsspråk.

Det psykososiale miljøet i barnehagen består av samspillet mellom psykologiske og sosiale forhold. Psykososial helse forbindes med opplevelser av trygghet, mestring, nærhet og livsglede. Tilhørighet og trygghet er avgjørende faktorer for små barns naturlige utvikling, og disse behovene dekkes av stabile, positive relasjoner med andre barn og voksne.

Begrepet mobbeatferd blir brukt om barnehagebarns negative handlinger mot hverandre. Barna prøver seg frem med ulike sosiale strategier.

Krenkelser er et samlebegrep for ord eller handlinger som oppleves negativt. Begrepet omfatter alt fra enkeltstående ytringer eller handlinger til gjentatte episoder. Krenkelser kan være direkte ord og handlinger, men også baksnakking, utfrysing, ryktespredning eller andre handlinger som gjør at barn opplever utrygghet, ubehag eller ikke føler seg inkludert i fellesskapet. Det kan være både barn og voksne som krenker.

Det kan noen ganger være vanskelig å skille mellom erting og mobbing. Erting som foregår over tid kan utvikle seg til å bli mobbing. Det dreier seg derfor ikke om enkeltstående handlinger som inngår som en del av det å være menneske, eller om barn som av og til ikke blir med i lek. Det handler om negative mønstre som foregår over tid og hvor det er ubalanse i styrkeforholdet.

Forebygging

Den tydelige og omsorgsfulle voksne er modell for barns møte med andre. Når barn ikke får til lek og samspill med andre barn, trenger de hjelp av de voksne. Relasjonen mellom barn og voksne er sentral i arbeidet mot mobbing i barnehagen. De voksnes forståelse av barn og barns atferd er grunnlaget for om de voksne ser, reflekterer, handler og evaluerer egen praksis. Det er de voksnes holdninger som ligger til grunn for de handlinger som utføres.

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

For å skape en barnehage fri for mobbing må barnehagen ha:

- Tydelig verdier og felles holdninger som praktiseres av voksne
- Voksne som legger til rette for en god start for det enkelte barn (gode strategier for tilvenning, forutsigbar dagsrytme og gode rutiner for overganger mellom aktiviteter)
- Voksne som systematisk observerer enkeltbarn og barnegrupper og som tilrettelegger for etablering av gode relasjoner og vennskap.
- Kompetente voksne som jobber systematisk med å styrke barns sosiale kompetanse og skaper et inkluderende og vennlig barnehagemiljø
- Voksne som kjenner alle barna gode og tilrettelegger aktiviteter slik at alle opplever mestring
- Tilstedeværende voksne som viser tillit til alle barn og som formidler forventninger til dem på en tydelig måte slik at barna lett kan forstå hva som er akseptabelt og hva som ikke er lov
- Voksne som kan veilede barn i utfordrende situasjoner og relasjoner og som noen ganger kan gå foran med et godt eksempel, andre ganger korrigere, vise og lede.
- Voksne som er engasjerte og som setter søkelys på leken som en viktig arena for utvikling av sosiale ferdigheter
- Voksne som har kompetanse og som håndterer uønsket atferd og som fremmer en positiv væremåte
- Voksne som vektlegger et godt samarbeid med foreldre

Bikuben barnehage starter i 2022 arbeidet med å implementere Dialogmodellen som et verktøy for å forebygge mobbing. Denne modellen har sitt utgangspunkt i forskningsprosjektet «Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen» (Universitetet i Agder).

Målet med dialogmodellen er:

1. Forebygge mobbing i barnehagen ved at foreldre og ansatte øker sin kunnskap og avklarer forventninger til hverandre i arbeidet mot mobbing.
2. Økt samarbeidskvalitet mellom ansatte og foreldre.
3. Bidra til økt innsats mot mobbing i barnehagen.

Med anerkjennelse som grunnfundament har den enkelte voksne, både blant de ansatte og foreldre, det redskapet som trengs for å skape mobbefrie barnehager (Lund, 2017).

Samarbeid mellom barnehage og hjem

Barnehagen og hjemmet har et felles ansvar for at mobbing ikke får utvikle seg i barnehagen.

Det er viktig å samarbeide med foreldre i arbeidet med holdninger og verdier. Det forventes at foreldre vil samarbeide med barnehagen om forebygging av mobbing og krenkende atferd. Foreldre må derfor involveres i hvordan barnehagen jobber med barn og relasjoner samt snakke om tema mobbing, krenkende atferd og forebygging av dette i foreldresamtaler og foreldremøter. Dette innebærer også at foreldrene blir informert om barnehagens plan for et godt psykososialt miljø.

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Det å bli sett, møtt, anerkjent og respektert innebærer en gjensidig forpliktelse mellom barnehage og hjem. Alle barn og foreldre skal oppleve å bli tatt på alvor av personalet. Alle som kommer med en bekymring om at et barn blir utsatt for krenkende ord eller handlinger skal bli tatt på alvor.

Foreldrene er barnas viktigste rollemodeller og må være bevisst på hva de sier og gir uttrykk for når barna er til stede.

Foreldre bidrar til forebyggende arbeid ved å:

- Hilse på og snakke med alle barn. Invitere barn hjem og legge til rette for nye vennskap
- Snakke positivt om alle barn, foreldre, personalet og barnehagen
- Melde fra til barnehagen dersom det oppdages erting/mobbing blant barna
- Gi tilbakemeldinger på barnets trivsel og opplevelser
- Følge opp informasjon og ha et tett samarbeid med barnehagen.

Avdekking

Mobbing og begynnende mobbeatferd kan være vanskelig å oppdage.

Det er viktig å være observant på endringer i barnets atferd. Et tett samarbeid mellom barnehagen og hjem gjør dette lettere.

Barn er avhengige av at vi tar deres subjektive opplevelse på alvor, at vi har et oppmerksomt nærvær og at vi viser vilje til å handle til beste for alle. Barn trenger voksne som regulerer og korrigerer og samtidig møter alle med respekt og toleranse. Det er alltid de voksnes ansvar å forbygge, avdekke og stoppe mobbing.

Alle ansatte i barnehagen har en aktivitetsplikt (barnehageloven §42). Dette innebærer at vi alle har en plikt til å sikre at barnehagebarna har et godt og trygt psykososialt miljø. Vi skal også etterleve barnehagelovens § 41 med krav til nulltoleranse mot krenkelser og mobbing samt at vi har en skjerpet aktivitetsplikt dersom en voksen krenker et barn (§43).

Følgende punkter er viktige for å avdekke mobbing:

- Observere og kartlegge samspill barn-barn samt barn-voksen både i lek og i hverdagssituasjoner
- Oppfordre barn til å si ifra til de voksne om uakseptabel atferd og møte dem med anerkjennelse om dette skjer
- Oppfatte tidlige signaler på mobbing ved hjelp av kunnskap og bevissthet rundt negative atferdsmønstre
- Bli godt kjent med barna og legge merke til hvordan de har det. Være var for endringer i atferd og søke etter mulige årsaker
- Pedagogisk leder gjennomfører foreldresamtaler der barns trivsel, atferd og vennskap tas opp
- Pedagogisk leder gjennomfører barnesamtaler med fokus på barns trivsel
- Observere og reflektere over personalets atferd i lys av felles verdier og holdninger
- Personalet diskuterer og reflekterer over kultur/ukultur i barnegruppen

Hvordan følge opp mobbing og krenkelser

Styrer må sikre at alle ansatte til enhver tid er bevisst sin rolle og sitt ansvar når det skjer krenkelser. Dette gjelder både hvilke holdninger som reflekteres i personalets arbeid og hvilke handlinger som faktisk utføres. Videre må barnehagen ha et system for oppfølging som alle ansatte er kjent med og bruker. Dersom ansatte får kunnskap eller mistanke om at et barn ikke trives, blir mobbet eller utsatt for uakseptabel oppførsel skal barnehagens system for oppfølging umiddelbart iverksettes.

- Nulltoleranse: Personalet skal gripe inn og stoppe mobbing og krenkelser
- Det må være tydelig at det er selve handlingen man ikke aksepterer og at barnet som har gjort dette er like verdifullt
- Rette oppmerksomheten mot hvordan den andre har det (empati)
- Samle informasjon: Hvem er involvert/Hva har skjedd? Hvordan reagerte personalet? Dokumentere (se vedlegg)
- Ta opp dette på interne møter. Styrer og pedagogisk leder iverksetter tiltak i henhold til plan (se vedlegg)
- Samtale med barn/voksne som er involvert og følge opp med hensiktsmessige tiltak (se vedlegg)
- Involvere aktuelle foreldre. Barn og foreldre kan også komme med forslag til tiltak
- Personalet informeres og følger i en periode barna ekstra tett
- Følge opp de tiltak som er iverksatt (se handlingsplan)
- Oppfølgingssamtaler

Lovverk og sentrale føringer

- FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20.11.1989 (Barnekonvensjonen)
- Lov om barnehager §§1,3,41,42,43
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver Utdanningsdirektoratet 2017
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler (§5)
- Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager
- Barns trivsel – voksnes ansvar 2013 (Utdanningsdirektoratet)
- Språk i barnehagen. Mye mer enn prat (Utdanningsdirektoratet)
- Foreldreutvalget for barnehager (FUB). Mobbing i barnehagen
-

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Barnehagens rutiner for forebygging av mobbing

	Oppgave	Tidspunkt	Ansvar
1	Barnehagen gjennomgår handlingsplan samt drøfter og dokumenterer barnehagens syn på: Hva er et godt psykososialt miljø? Hva er krenkende atferd? Hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det? Når skal ledelsen varsles?	Ved barnehagestart	Styrer
2	Opplæring og informasjon til alle nyansatte.	Ved oppstart	Styrer
3	Barn og foreldre informeres om planen.	Ved barnehagestart	Styrer/Pedagogisk leder
4	Barnehagen vurderer det psykososiale miljøet og vurderer informasjon fra foreldresamtaler Foreldremøte basert på Dialogmodellen	Ledermøte/Høst og vår Høst	Styrer
5	Barnehagens planer og tiltak for forebyggende og holdningsskapende arbeid gjennomsyrrer barnehagehverdagen	Løpende	Styrer/Pedagogisk leder
6	Barnehagen evaluerer sitt forebyggende og holdningsskapende arbeid hvert år. Evaluering og eventuell revidering foretas i personalmøte og SU	Mai/juni	Styrer

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Tiltak ved mobbing eller krenkende atferd

	Oppgaver	Ansvar	Forslag til dokumentasjon (Se vedlegg)
1	Mobbing eller krenkende atferd er observert eller informert om av barn, ansatte eller foreldre	Den som har observert eller mottatt informasjon om handlingen	Notat som gjelder mobbing/krenkende handling. Notere avvik i PBL Mentor
2	Undersøkelser og observasjon settes i gang umiddelbart dersom det kommer frem at et barn ikke har det bra	Styrer/Pedagogisk leder	Observasjonslogg
3	Samtaler med barnet som opplever seg krenket/mobbet. Skaffe informasjon samt gi støtte. Barnehagen skal sikre at barnets egen subjektive opplevelse kommer frem	Pedagogisk leder	Referat
4	Samtaler med foreldrene til barnet som opplever seg krenket/mobbet. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres	Styrer/Pedagogisk leder	Referat
5	Samtale med barnet/barna som krenker/mobber. Er det flere, snakkes det med en om gangen. Hensikten med samtalen er å gi beskjed om at slik atferd er uakseptabel og må stoppe umiddelbart. Gjøre avtaler om oppfølging.	Pedagogisk leder	Referat
6	Samtale med foreldre til barnet som krenker/mobber. Barnehagen har ansvar for å legge til rette for et godt samarbeid når det gjelder tiltak som kan/bør gjøres.	Styrer/Pedagogisk leder	Referat
7	Tiltaksplan utarbeides. På bakgrunn av undersøkelser/observasjon lages en tiltaksplan som presenteres foreldre. Samtlige ansatte har ansvar for å følge planen	Styrer/Pedagogisk leder	Tiltaksplan
8	Oppfølging. Mobbingen/krenkende atferd følges inntil den opphører. Alle involverte barn følges opp	Styrer/Pedagogisk leder	Observasjonslogg Referat
9	Vurderingsmøte for personalet etter 1-2 uker. Fungerer iverksatte tiltak? Eventuelt videreføring/justering av tiltak	Pedagogisk leder	Referat

10	Ny informasjon/samtale med foreldre om status i saken. Nær dialog med foreldre bør skje kontinuerlig til saken er løst	Styrer/Pedagogisk leder	Referat
----	--	-------------------------	---------

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Notat vedrørende mobbing/krenkende atferd i barnehagen

Barnehagens navn:

Barnets navn: Fødselsdato:

Bekymring meldes til:

Bekymring meldes av:

Dato for melding:

Hva dreier bekymringen seg om?

(Utestenging fra lek, blir ikke akseptert, får negative kommentarer, blir dominert, undertrykket, truet, slått, dyttet, herset med, hånt, krenket, latterliggjort, manipulert, eller annet)

Hvordan ble bekymringen oppdaget?

Annen faktainformasjon

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Tiltaksplan når mobbing eller krenkende atferd skjer

Tiltak	Ansvar	Gjennomført Dato og signatur

Det skal skrives referat fra alle møter.

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Observasjonslogg

Hva har jeg sett/hørt	Hvem gjelder det	Når/Hvor i barnehagen/Hvilke barn var til stede	Signatur

Plan for et godt psykososialt barnehagemiljø

Referat fra møte som gjelder mobbing/krenkende atferd i barnehagen

Dato:

Til stede:

.....

Hva saken gjelder:

Tiltak:

Ansvar:

Dato for neste møte:

Representanter fra barnehagen:

.....

.....

Foreldre:

.....

.....